

Wstęp

Zmiany klimatu obserwowane przez człowieka w skojarzeniu z jego działalnością gospodarczą istotnie wpływają na międzynarodową i narodowe polityki społeczno-gospodarcze. Wszyscy uczymy się nowego sposobu reagowania na zdynamizowane zjawiska klimatyczne. Niezależnie od tego, czy człowiek może wpływać na zmiany klimatu czy nie, bez wątpienia są one zjawiskiem obiektywnym, naukowo udowodnionym, a ich skutki stają się przedmiotem coraz aktywniejszego zaangażowania ze strony społeczeństwa, polityki, gospodarki, nauki. Zmiany klimatu zachęcają m.in. do wprowadzania nowych prewencyjnych technologii, szukania strategii usuwających skutki zmian klimatu czy zmiany społecznego modelu konsumpcji. Na naszych oczach zachodzi metamorfoza w politycznych sposobach reagowania na zmiany klimatyczne. W jednych krajach jest to proces szybszy, w innych wolniejszy. Polska w tej dziedzinie nie należy do liderów.

Mimo podejmowanych badań i wysokiego poziomu wiedzy polskich specjalistów, świadomość i poziom wiedzy społecznej w tym zakresie jest bardzo niski, często fragmentaryczny, przejawiany przez media, a często traktowany w sposób populistyczny i medialny. Komitet Narodowy IGBP – Global Change, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN i Komitet Nauk Geograficznych PAN organizując konferencję nt. *zrównoważonych warunków życia w zmieniającym się systemie klimatycznym Ziemi* włączyły do debaty nie tylko badacze, ale także decydentów i instytucje, których działalność jest związana z rynkiem ubezpieczeniowym, zarządzaniem ryzykiem oraz profilaktyką. Sponsorem konferencji była Spółka PZU najbardziej znana na polskim rynku ubezpieczeniowym. Wyniki badań zaprezentowane na konferencji i rezultaty dyskusji chcemy pokazać szerszemu środowisku naukowemu, praktykom gospodarczym i politykom zainteresowanym realizacją polityki regionalnej i przestrzennej. Prezentowana publikacja będąca pokłosiem konferencji podejmuje wiele wątków. Głównym jej celem jest pokazanie skali i wszechobecnych skutków ocieplenia klimatu oraz wyzwań, przed jakimi stoi polska gospodarka.

Tom Studiów składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza, obejmuje rozważania i rezultaty badań nad stanem i zmiennością klimatu. Druga, zestawia rezultaty badań w zakresie zmian klimatu z reakcjami i wyzwaniami w sferze społecznej i gospodarczej. Wprowadzeniem do części pierwszej jest opracowanie Małgorzaty Gutry-Koryckiej, inicjatorce konferencji – przewodniczącej Komitetu Global Change. Autorka pokazuje rolę nauki w zakresie stanu rozpoznania skali zmian klimatycznych i poszukiwania środków zaradczych. Pozostałe prace pokazują zmiany klimatyczne na terenie Polski. Są to opracowania Zbigniewa W. Kundzewicza – *Kłęski żywiołowe – obserwacje, projekcje i możliwości przeciwdziałania*, Krzysztofa Kożuchowskiego

– *Współczesne zmiany warunków termicznych w Polsce na tle globalnego ocieplenia i wahań strefowej cyrkulacji atmosferycznej* i Urszuli Komorowskiej – *Glebowe zasoby wodne w Polsce w warunkach zmieniającego się klimatu*.

W części drugiej opisano relacje i zmiany klimatyczne i ich wpływ na społeczno-gospodarczą sferę życia człowieka. Składają się na nią cztery opracowania: Jana Bańskiego – *Zmiany gospodarki rolnej i zabezpieczenia żywnościowego ludności w wyniku zmian klimatycznych*, Tomasza Komornickiego – *Polska polityka transportowa wobec prognozowanych zmian klimatycznych*, Janusza Markowskiego, Antoniego Różalskiego i Marcina Markowskiego – *Przemiany fauny w obszarach zurbanizowanych w wyniku zmian globalnych klimatu oraz ich konsekwencje ekonomiczne i społeczne* i Krzysztofa Błażejczyka – *Zmiany globalne klimatu i ich konsekwencje zdrowotne dla człowieka*. Część drugą zamyka opracowanie Janusza Pempkowiaka, Jacka Beldowskiego i Karola Kulińskiego – *Zmiany globalne a zagrożenia dla, i ze strony, Morza Bałtyckiego*.

Do publikacji włączono, zgłoszone na piśmie, wypowiedzi będące rezultatem i refleksją z dyskusji panelowej, jaka odbyła się na tle zaprezentowanych wystąpień pod hasłem: *Wpływ globalnego ocieplenia klimatu na koncepcję zagospodarowania przestrzennego Polski*. Są to glosy Piotra Korcellego – *Zmiany klimatyczne a współczesne migracje ludności*, Zbigniewa W. Kundzewicza – *Polityka klimatyczna – wyzwania i ograniczenia*, oraz Tadeusza Markowskiego – *Zmiany klimatu a zapisy w eksperckim projekcie Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju*.

Tadeusz Markowski